

У 2010 році термін «публічні фінанси» знайшов своє відображення на сторінках вітчизняного Академічного курсу з фінансового права, виданого О. П. Орлюк, у якому зазначалося, що предметом дослідження фінансового права є публічні фінанси держави та місцевих громад, тобто економічні відносини з мобілізації, розподілу, перерозподілу та витрачання публічних фондів коштів держави й органів місцевого самоврядування для забезпечення розширеного відтворення, гідного рівня життєдіяльності, соціально-культурних потреб, тобто – публічних потреб суспільства (Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс: підручник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 880 с. – С.8, 24).

Отже, виходячи з вище зазначеного та підтримуючи вище вказані визначення публічних фінансів, уявляється можливим дати таке визначення: публічні фінанси – система економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу та використання грошових фондів, необхідних для виконання завдань та функцій держави, органів місцевого самоврядування, інших фондів, визначених державою публічними, та необхідних для забезпечення та задоволення суспільних потреб, а також пов'язані зі здійсненням контролю за ефективним і цільовим використанням цих фондів коштів.

Фрич Р.І.

*Приватний нотаріус Івано-Франківського міського
нотаріального округу*

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Бюджетними установами є органи публічної влади, установи та організації, що створені ними для здійснення управлінських, фінансових та інших важливих для держави та територіальних громад функцій, повністю утримуються за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів, здійснюють свою діяльність на підставі кошторисно-бюджетного фінансування та володіють правом надання різних видів послуг в межах чинного законодавства України.

Першоосною змісту фінансово-правового статусу бюджетної установи є її фінансова діяльність, що знаходить вияв у кількох аспектах: по-перше, бюджетна установа наділяється винятковою правосуб'єктністю, яка реалізується в ході бюджетного процесу; по-друге, проявляється в процесі здійснення своїх локальних функцій кожною бюджетною установою в ході управління всередині неї; по-третє, проявляється при здійсненні механізму контролю за рухом коштів, їх ефективним і цільовим використанням та фінансуванням організацій, що перебувають в їх підпорядкуванні (Чуприна Л. М. Бюджетна установа як особливий суб'єкт

фінансових правовідносин / Л. М. Чуприна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – № 2, 2009. – С. 135).

Визначення правового статусу бюджетної установи дає можливість з'ясувати її місце серед інших суб'єктів фінансового права, правові можливості здійснювати свої функції під час виконання бюджету, функції щодо забезпечення економічних, соціальних, культурних та інших інтересів держави, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування у сфері бюджетних правовідносин. Правовий статус бюджетної установи є комплексною правовою категорією, яка об'єднує такі складові: права та обов'язки, нормативне закріплення мети, предмета і напрямів діяльності, правові форми, відносини власності, зміст майнових прав і обов'язків, порядок створення і припинення діяльності, органи управління та їх компетенція, система юридичних гарантій і відповідальність (Монаєнко А. О. Правові основи фінансування видатків на освіту та науку // Монографія. – Львів: Вид-во «Червона калина», 2009. – С. 99).

Виділяють дві групи прав та обов'язків бюджетної установи як суб'єкта бюджетного права: основні — це найбільш значущі права та обов'язки, що характеризують бюджетну установу як учасника бюджетного процесу і мають публічний характер, це загальнообов'язкові права та обов'язки, якими наділені бюджетні установи як розпорядники бюджетних коштів відповідно до норм бюджетного законодавства; другорядні – права та обов'язки, властиві бюджетній установі як юридичній особі, неприбутковій організації та платнику податків тощо. Кожну групу бюджетних установ (органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування) законодавець наділив визначеним комплексом прав та обов'язків. Усі вони спрямовані на досягнення єдиного результату — ефективного та цільового використання бюджетних коштів задля досягнення завдань держави (Чуприна Л. М. Бюджетна установа як особливий суб'єкт фінансових правовідносин / Л. М. Чуприна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – № 2, 2009. – С. 136).

Варто зазначити, що фінансово-правовий статус бюджетної установи є системою закріплених у чинному законодавстві України фінансових прав, фінансових обов'язків та фінансово-правової відповідальності, відповідно до яких бюджетна установа як суб'єкт фінансового права може здійснювати фінансову діяльність.

Отже, бюджетна установа може розглядатися як учасник фінансових правовідносин, який прямим чином отримує бюджетне фінансування від головного розпорядника бюджетних коштів, здійснює відповідні видатки в межах затвердженого ним кошторису, а також може отримувати позабюджетні кошти на спеціальні рахунки, які відкриті органах державної казначейської служби України.